

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એમ અમાનુદાહ ખાન

વિરુદ્ધ

ભારત સરકાર અને અન્ય

૨૫ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિઓ અરિજીત પસાયત અને ડી. એમ. ધર્માધિકારી]

ભારતીય વન સેવા (વરિષ્ઠતાનું નિયમન) નિયમો. ૧૯૬૬/ભારતીય
વન સેવા (કેડર) નિયમો, ૧૯૬૬:

નિયમો ૩ (૨) (સી) અને ૨ (જી)/નિયમ ૯-રાજ્ય વન વિભાગમાં
અધિકારી-કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ સંમતિ અને યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશનની
પૂર્વ મંજૂરીની ગેરહાજરીમાં કેડર હોદ્દાઓ પર સતત ફરજ બજાવવાની તારીખથી
વરિષ્ઠતા માટે આઈ. એફ. એસ. -ક્લેમમાં નિમણૂક. , કેડર હોદ્દાઓ પર

કામચલાઉ નિમણૂક એ માત્ર કામચલાઉ અથવા સ્થાનિક વ્યવસ્થા અથવા આકસ્મિક છે.

રાજ્ય સરકારના વન વિભાગના અધિકારી, અપીલકર્તાની ૨૭.૦૩.૧૯૯૨ના રોજ ભારતીય વન સેવામાં નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. તેમણે સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મૂળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેમણે ૧લી તારીખથી કેડર હોદ્દાઓ પર ફરજ બજાવી હતી અને તેથી, તેમના લાંબા કાર્યકાળને આઈ. એફ. એસ. માં તેમની વરિષ્ઠતા નક્કી કરવાના હેતુથી સતત હોદ્દો તરીકે લેવામાં આવશે. ભારત સંઘ અને રાજ્ય સરકારનું વલણ એ હતું કે અરજદાર ન તો કેડર અધિકારી હતા કે ન તો પસંદગી યાદી અધિકારી અને ભારતીય વન સેવા (વરિષ્ઠતાનું નિયમન) નિયમો, ૧ ૯૬૬ના સ્પષ્ટીકરણ ૪ થી નિયમ ૩ (૨) (સી) ના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા પ્રમાણપત્રની ગેરહાજરીમાં હોદ્દો હતો. તે આકસ્મિક હતું અને તેનું કોઈ પરિણામ નહોતું. ભારત સંઘ માટે વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે બિન-કેડર અધિકારી હોય તેવા અરજદાર, જેમણે ૬ મહિનાના સમયગાળાની બહાર કેડર પદ પર ફરજ બજાવી હોય, તેઓ કેન્દ્ર સરકાર અને સંઘ લોક સેવા આયોગની મંજૂરીની ગેરહાજરીમાં વરિષ્ઠતા માટે ભારતીય વન સેવા (કેડર) નિયમોના નિયમ ૯ મુજબ સેવાનો દાવો કરી શકતા નથી. ૧૯૬૬. ટ્રિબ્યુનલે અરજી રદ કરી હતી. અસંતુષ્ટ, અરજદારે હાલની અપીલ દાખલ કરી.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠેરવ્યું:ભારતીય વન સેવા (વરિષ્ઠતાનું નિયમન) નિયમો, ૧૯૬૬ના નિયમ ૩ને ધ્યાનમાં રાખીને નિયમ ૨ (જી) સાથે વાંચતા, વરિષ્ઠ હોદ્દાઓ પર કાર્યકારી તરીકે ચાલુ રહેવાનો સમયગાળો માત્ર પસંદગી યાદીમાં સામેલ થવાની તારીખથી અથવા વરિષ્ઠ હોદ્દા પર કાર્યકારી નિમણૂકની તારીખ, જે પણ પાછળથી હોય તે તારીખથી ગણવામાં આવશે. જ્યાં કેડરની જગ્યાઓ પર ખાલી જગ્યાઓ/ખાલી જગ્યાઓ પર કામચલાઉ નિમણૂક ત્રણ મહિનાથી વધુ સમય સુધી ચાલુ રહે છે, ત્યાં કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ સંમતિ ફરજિયાત છે. જો તે છ મહિનાથી વધુ સમય સુધી ચાલુ રહે તો સંઘ લોક સેવા આયોગની પૂર્વ મંજૂરી પણ ફરજિયાત છે. તેનું ઉદ્ધંધન કરતી કોઈપણ નિમણૂક કાયદા અનુસાર નિમણૂક નથી પરંતુ માત્ર કામચલાઉ અથવા સ્થાનિક વ્યવસ્થા અથવા આકસ્મિક છે. સૈયદ ખાલિદ રિઝવીના * કેસ અને આર. આર. એસ. ચૌહાણના * * કેસના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને, સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદામાં હસ્તક્ષેપની બાંધધરી આપવા માટે કોઈ નબળાઈ નથી. [૮૦૨-**A**; ૮૦૪-**B-C**; ૮૦૫-**C**]

*સૈયદ ખાલિદ રિઝવી અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો, [૧૯૯૩] પૂરક ૩ એસ. સી. સી. ૫૭૫ અને * * આર. આર. એસ. ચૌહાણ

અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો, [૧૯૯૫] પૂરક ૩ એસ. સી. સી.
૧૦૯ પર આધાર રાખ્યો હતો.

દીવાની અપીલીય હકૂમત: દીવાની અપીલ નંબર ૭૨૫૨/૧૯૯૯.

ઓ. એ. નંબર ૧૩૬૮/૯૩ માં સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ,
મદ્રાસ બેન્ચના તારીખ ૦૭. ૦૩. ૧૯૯૬ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

હાજર પક્ષકારો તરફે એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ અમરેન્દ્ર શરણ, આર.
પી. ભટ્ટ, આર. પી. વાઘવાની, પુમિમા ભટ્ટ કાક, પી. પરમેસ્વરન, આર.
અચ્યમ પેરુમલ, સુબ્રમણ્યમ પ્રસાદ અને આર. નેદુમારન.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો
હતો.

આ અપીલમાં પડકાર સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ (ત્યારબાદ
'કે.એ.ટી.' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે)ની ચેન્નાઈ બેન્ચ દ્વારા આપવામાં
આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા સામે છે. અપીલકર્તા બે મૂળ અરજી નંબર
૧૧૮૮/૧૯૯૩ અને ૧૩૬૮/૧૯૯૩.માં અરજદાર હતા. હાલની અપીલ ઓ.

એ. નંબર ૧૩૬૮/૧૯૯૩ સાથે સંબંધિત છે. સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા બે અરજદારો એટલે કે વર્તમાન અપીલકર્તા અને એક શ્રી એન. વીરામણીની મૂળ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો. સંબંધિત ઓ. એ. માં અપીલકર્તાનો દાવો નીચે મુજબ હતો:

૦૬.૦૮.૧૯૮૦ અને ૧૪.૧૨.૧૯૮૨ વચ્ચે તેઓ ડિવિઝનલ મેનેજર, કુન્નુર ડિવિઝન, તમિલનાડુ ટી પ્લાન્ટેશન કોર્પોરેશન, કુન્નુરનું પદ સંભાળી રહ્યા હતા. ૧૫.૧૨.૧૯૮૨ અને ૧૨.૦૬.૧૯૮૬ વચ્ચે, તેઓ તિરુચેંદુર ખાતે સામાજિક વન વિભાગમાં પેટા વિભાગીય વન અધિકારી હતા. ૧૩.૦૬.૧૯૮૬ થી ૧૨.૦૨.૧૯૮૮ સુધી, તેઓ તિરુનેલવેલીના સામાજિક વન વિભાગમાં વિભાગીય વન અધિકારી હતા. ૧૩.૦૨.૧૯૮૮ થી ૨૨.૦૭.૧૯૯૦ સુધી તેઓ રામનાડના સામાજિક વન વિભાગમાં વિભાગીય વન અધિકારી હતા. ૨૩.૦૭.૧૯૯૦ થી ૦૨.૦૬.૧૯૯૧ સુધી તેઓ ઉપ વન સંરક્ષક, કુંધા માટી સંરક્ષણ, કુન્નુર હતા. ૦૩.૦૬.૧૯૯૧ થી ૧૭.૦૬.૧૯૯૧ સુધી તેઓ જિલ્લા વન અધિકારી, ડિંડીગુલ વિભાગ, ડિંડીગુલ હતા. આખરે ૧૮.૦૬.૧૯૯૧ પછીથી, તેઓ મદુરાઈ વિભાગના જિલ્લા વન અધિકારી હતા. તેમને ૨૭.૦૩.૧૯૯૨ પર ભારતીય વન સેવામાં (ટૂંકમાં 'IFS') નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ૦૬.૦૮.૧૯૮૦ પછીથી તેમના દ્વારા યોજાયેલી ઉપરોક્ત તમામ જગ્યાઓ કેડરની જગ્યાઓ છે અને કેડરની જગ્યાઓ પર તેમની લાંબી કામગીરીને આઈ.

એફ. એસ. માં તેમની વરિષ્ઠતા નક્કી કરવાના હેતુથી સતત ફરજ તરીકે લેવી જોઈએ.

પ્રથમ સામાવાળા-ભારત સંઘનું કેટ સમક્ષ અને બીજા સામાવાળા-તમિલનાડુ સરકારવલણ એ હતું કે અરજદાર કેડર અધિકારી ન હતો અને તે પસંદગી યાદી અધિકારી પણ ન હતો, અને ભારતીય વન સેવા (વરિષ્ઠતાનું નિયમન) નિયમો, ૧૯૬૮ (ટૂંકમાં 'વરિષ્ઠતા નિયમો') ના નિયમ ૩ (૨) (સી) ના સ્પષ્ટીકરણ ૪ ના સંદર્ભમાં બીજા સામાવાળા દ્વારા પ્રમાણપત્રની ગેરહાજરીમાં, કાર્યવાહીનું કોઈ પરિણામ નથી અને તે આકસ્મિક છે. પ્રથમ સામાવાળાએ એવું પણ વલણ અપનાવ્યું હતું કે બિન-કેડર અધિકારી હોય તેવા અરજદાર, જેમણે છ મહિનાના સમયગાળાની બહાર કેડર પદ પર ફરજ બજાવી હોય, તેઓ કેન્દ્ર સરકાર અને યુનિયન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન (ટૂંકમાં 'યુપીએસસી') ની મંજૂરીની ગેરહાજરીમાં ભારતીય વન સેવા (કેડર) નિયમો, ૧૯૬૬ (ટૂંકમાં 'કેડર નિયમો') ના નિયમ ૮ની દ્રષ્ટિએ વરિષ્ઠતા માટે સેવાનો દાવો કરી શકતા નથી.

કેટ એ સામાવાળાઓના વલણને સ્વીકાર્યું હતું અને એવું માન્યું હતું કે અપીલકર્તા જાળવણીના વર્ષમાં કોઈ પસંદગી માટે હકદાર નથી, અને કાર્યકારી

હોદ્દાઓમાંની સેવાઓને વરિષ્ઠતાના હેતુ માટે ગણવામાં આવતી નથી. તદનુસાર, અરજ સ્વીકારવામાં ન આવી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે અપીલકર્તાએ ઉચ્ચ હોદ્દાઓ પર લગભગ ૧૦ વર્ષ સુધી ફરજ બજાવી હતી ત્યારે વરિષ્ઠતા નક્કી કરતી વખતે તેને લાભ આપવાનો ઇનકાર કરવો અતાર્કિક અને અસમાન હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાને લાભ આપવા માટે નિયમોમાં છૂટછાટ આપવી જોઈતી હતી.

એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ શ્રી અમરેન્દ્ર શરણે રજૂઆત કરી હતી કે કેટનો નિર્ણય વૈધાનિક પ્રિસ્ક્રિપ્શનને અનુરૂપ છે અને કેટના દષ્ટિકોણમાં કોઈ નબળાઈ જોઈ શકાતી નથી.

વરિષ્ઠતા નિયમોના નિયમ ૩ નો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:

"૩. વર્ષ ફાળવણીની સોંપણી-(૧) દરેક અધિકારીને આ નિયમમાં હવે પછી સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર ફાળવણીનું એક વર્ષ સોંપવામાં આવશે.

(૨) સેવામાં નિયુક્ત અધિકારીની ફાળવણીનું વર્ષ હશે -

(અ).

(બી).

(સી) જ્યાં ભરતી નિયમોના નિયમ ૮ અનુસાર બઢતી દ્વારા સેવામાં કોઈ અધિકારીની નિમણૂક કરવામાં આવે છે, તો નિયમ ૭ અનુસાર સેવામાં ભરતી કરાયેલા અધિકારીઓમાં સૌથી જુનિયરની ફાળવણીનું વર્ષ અથવા જો આવા કોઈ અધિકારી ઉપલબ્ધ ન હોય તો આ નિયમોના નિયમ ૪ (૧) અનુસાર સેવામાં ભરતી કરાયેલા અધિકારીઓમાં સૌથી જુનિયરની ફાળવણીનું વર્ષ, જેમણે ભૂતપૂર્વ દ્વારા આવી કામગીરી શરૂ થવાની તારીખ પહેલાની તારીખથી વરિષ્ઠ હોદ્દા પર સતત ફરજ બજાવી હતી.

.....

સમજૂતી ૧:– ભરતી નિયમોના નિયમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) અનુસાર બઢતી દ્વારા સેવામાં નિમણૂક પામેલા અધિકારીના સંબંધમાં, વરિષ્ઠ હોદ્દામાં તેના સતત હોદ્દાનો સમયગાળો, તેની વરિષ્ઠતા નક્કી કરવાના હેતુઓ માટે, માત્ર પસંદગી ચાટીમાં તેનું નામ સામેલ કરવાની તારીખથી અથવા આવા વરિષ્ઠ હોદ્દામાં તેની કાર્યકારી નિમણૂકની તારીખથી ગણવામાં આવશે, જે પછીનું હોય:

.....

સમજૂતી ૨–એક અધિકારીએ વરિષ્ઠ ગ્રેડમાં તેની પુષ્ટિ થયાની તે તારીખથી વરિષ્ઠ પદ પર સતત ફરજ બજાવી હોવાનું માનવામાં આવશે, જે તેણે સંપૂર્ણપણે કામચલાઉ અથવા સ્થાનિક વ્યવસ્થા સિવાય કોઈ વિરામ અથવા વરિષ્ઠ પદને ઉલટાવ્યા વિના જાળવી રાખ્યું છે.

.....

સમજૂતી ૩-એક અધિકારીએ કોઈ પણ સમયગાળા દરમિયાન વરિષ્ઠ હોદ્દા પર ફરજ બજાવી હોવાનું માનવામાં આવશે, જેના સંબંધમાં સંબંધિત રાજ્ય સરકાર પ્રમાણિત કરે છે કે તેણે આ રીતે ફરજ બજાવી હોત, પરંતુ તેની ગેરહાજરી અથવા તાલીમ પર રજા માટે.

સમજૂતી ૪-ભરતી નિયમોના નિયમ ૮ના પેટા-નિયમ (૧) અનુસાર સેવામાં નિમણૂક પામેલા અધિકારીને બિન-કેડર હોદ્દા પર નિમણૂકના કોઈપણ સમયગાળા દરમિયાન વરિષ્ઠ હોદ્દા પર નિમણૂક પામેલા અધિકારી તરીકે ગણવામાં આવશે, જો રાજ્ય સરકારે તેમની નિમણૂકના ત્રણ મહિનાની અંદર બિન-કેડર હોદ્દા પર પ્રમાણિત કર્યું હોય કે તેમણે આ રીતે નિમણૂક કરી હોત, પરંતુ તેમની નિમણૂક માટે, એક વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા માટે અને કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી સાથે, બે વર્ષથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળા માટે, એક સમયે રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર હેઠળ બિન-કેડર હોદ્દા પર નિમણૂક પામેલા અધિકારી તરીકે ગણવામાં આવશે. વરિષ્ઠ હોદ્દાના સમય-ધોરણ સમાન સ્કેલ:

"નિયમ ૨ (જી) માં વ્યાખ્યાયિત વરિષ્ઠ હોદ્દાઓ નીચે મુજબ છે:

"૨(છ) વરિષ્ઠ પદ એટલે ભારતીય વન સેવા (કેડર શક્તિ નિર્ધારણ) નિયમન, ૧૯૬૬ની અનુસૂચિમાં દરેક રાજ્યના કેડરની આઈટમ ૧ હેઠળ સમાવિષ્ટ અને નિર્દિષ્ટ કરાયેલ પદ અને તેમાં ભરતી નિયમોના નિયમ જના પેટા-નિયમ (૧) અથવા નિયમ ૭ અનુસાર સેવામાં ભરતી કરાયેલા અધિકારી દ્વારા જ્યારે વરિષ્ઠ પગાર પર રાખવામાં આવે ત્યારે ઉપરોક્ત કેડરની આઈટમ ૨ અને પમાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલ પોસ્ટની સંખ્યામાં સમાવિષ્ટ પોસ્ટનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત નિયમોનું અવલોકન સૂચવે છે કે વરિષ્ઠ હોદ્દાઓ પર સતત હોદ્દાની મુદત માત્ર પસંદગી યાદીમાં સામેલ થવાની તારીખથી અથવા વરિષ્ઠ હોદ્દા પર હોદ્દાની નિમણૂકની તારીખમાંથી જે પછીની હોય તે ગણવામાં આવશે. કેડર નિયમોના નિયમો ૮,૯ અને ૧૦ નીચે મુજબ છે:

"૮. કેડર અધિકારીઓ દ્વારા કેડરની જગ્યાઓ ભરવામાં આવશે-આ નિયમોમાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે સિવાય દરેક કેડરની જગ્યા કેડર અધિકારી દ્વારા ભરવામાં આવશે.

૯. કેડરની જગ્યાઓ પર બિન-કેડર અધિકારીઓની કામચલાઉ નિમણૂક. (૧) રાજ્યમાં કેડરની જગ્યા એવી વ્યક્તિ દ્વારા ભરી શકાય છે જે કેડર અધિકારી નથી, જો રાજ્ય સરકાર અથવા તેના કોઈ પણ વિભાગના વડાઓ કે જેમને રાજ્ય સરકાર કેડરની જગ્યાઓ પર નિમણૂકો કરવાની પોતાની સત્તા સોંપી શકે છે, તેઓ સંતુષ્ટ હોય -

(ક) ખાલી જગ્યા ત્રણ મહિનાથી વધુ સમય સુધી ટકી રહેવાની શક્યતા નથી; અથવા

(બી) ખાલી જગ્યા ભરવા માટે કોઈ યોગ્ય કેડર અધિકારી ઉપલબ્ધ નથી:

X X X X

(૨) કોઈ પણ રાજ્યમાં કેડર અધિકારી સિવાયની વ્યક્તિની ત્રણ મહિનાથી વધુ સમયગાળા માટે કેડર પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવે તો રાજ્ય સરકાર નિમણૂક કરવાના કારણો સાથે તરત જ કેન્દ્ર સરકારને આ હકીકતની જાણ કરશે.

X x x x

(૩) પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ અથવા અન્યથા અહેવાલ પ્રાપ્ત થયા પછી, કેન્દ્ર સરકાર નિર્દેશ આપી શકે છે કે રાજ્ય સરકાર આવી વ્યક્તિની નિમણૂકને સમાપ્ત કરશે અને તેમાં કેડર અધિકારીની નિમણૂક કરશે, અને જ્યાં કોઈ નિર્દેશ આ રીતે જારી કરવામાં આવે છે, ત્યાં રાજ્ય સરકાર તે મુજબ તેને અમલમાં મૂકશે.

(૪) કેડરનું પદ કેડર અધિકારી ન હોય તેવી વ્યક્તિ દ્વારા છ મહિનાથી વધુ સમયગાળા માટે ભરવામાં આવે તેવી શક્યતા હોય, તો કેન્દ્ર સરકાર આ પદ ભરવા માટે કોઈ યોગ્ય અધિકારી ઉપલબ્ધ નથી તેવા કારણો સાથે સંઘ લોક સેવા આયોગને સંપૂર્ણ તથ્યોની જાણ કરશે અને સંઘ લોક સેવા આયોગ દ્વારા આપવામાં આવેલી સલાહના પ્રકાશમાં સંબંધિત રાજ્ય સરકારને યોગ્ય નિર્દેશ આપી શકે છે.

૧૦. કેડરની ખાલી જગ્યાઓનો કેન્દ્ર સરકારને અહેવાલ-કેડરની જગ્યાઓ ખાલી રાખવામાં આવશે નહીં અથવા કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી વિના છ મહિનાથી વધુ સમયગાળા માટે સ્થગિત રાખવામાં આવશે નહીં. આ હેતુ માટે, રાજ્ય સરકાર નીચેની બાબતોના સંદર્ભમાં કેન્દ્ર સરકારને અહેવાલ આપશે, એટલે કે:

(ક) દરખાસ્તના કારણો;

(ખ) જે સમયગાળા માટે રાજ્ય સરકાર આ પદ ખાલી રાખવાની અથવા તેને સ્થગિત રાખવાની દરખાસ્ત કરે છે;

(સી) પદના વર્તમાન હોદ્દેદાર માટે જો કોઈ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હોય તો; અને

(ડી) ખાલી રાખવા અથવા સ્થગિત રાખવા માટેના પદની ફરજોની કામગીરી માટે કોઈ વ્યવસ્થા કરવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે કે કેમ, અને જો એમ હોય તો, આવી વ્યવસ્થાઓની વિગતો.

કેડર નિયમોના નિયમ ૮ની અસરને આ અદાલત દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી છે. ભારતીય પોલીસ સેવાઓના કિસ્સામાં પણ આવા જ નિયમો પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. સૈયદ ખાલિદ રિઝવી અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સરકાર અને અન્યો (૧૯૯૩ પૂરક (૩) એસ. સી. સી. ૫૭૫), જે પોલીસ સેવાઓ સાથે સંબંધિત છે, તેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"સેવાની જરૂરિયાતોને કારણે, રાજ્ય સરકારને કેડર નિયમોના નિયમ ૮ સાથે વાંચેલા પ્રમોશન રેગ્યુલેશન્સના નિયમ ૮ હેઠળ કેડરની જગ્યાઓમાં કામચલાઉ ખાલી જગ્યાઓ માટે પસંદગી-સૂચિ અથવા બિન-પસંદગી અધિકારીઓની નિમણૂક કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. જ્યાં સુધી કેડર

અધિકારી ઉપલબ્ધ હોય ત્યાં સુધી તેને/તેણીને જ પરિષ્ક્રિય કેડર પદ પર નિયુક્ત કરવામાં આવે છે. તેમની ગેરહાજરીમાં બઢતીની રાહ જોઈ રહેલા પસંદગી-સૂચિ અધિકારીની નિમણૂક યાદીમાં મળેલા ક્રમમાં થવી જોઈએ. તે નિયમ હોવો જોઈએ અને વિચલન અપવાદરૂપ કારણો અને સંજોગો માટે હોવું જોઈએ. જ્યાં કેડર અધિકારીઓ અથવા પસંદગી-સૂચિ અધિકારીઓ ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યાં માત્ર બિન-પસંદગી-સૂચિ અધિકારીઓને કામચલાઉ ખાલી જગ્યાઓમાં બઢતી આપવામાં આવી શકે છે, જે ત્રણ મહિનાથી વધુ સમય સુધી ટકી રહેવાની શક્યતા ન હોવી જોઈએ અને રાજ્ય સરકારે પ્રમોશન રેગ્યુલેશન્સના રેગ્યુલેશન ૮ (૨) અને કેડર નિયમોના નિયમ ૮ની જોગવાઈઓમાં નિર્દિષ્ટ શરતોનું કડક પાલન કરવું આવશ્યક છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યાં ખાલી જગ્યાઓ/ખાલી જગ્યાઓ ત્રણ મહિનાથી વધુ સમય સુધી ચાલુ રહે છે, ત્યાં કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ સંમતિ ફરજિયાત છે. જો તે છ મહિનાથી વધુ સમય સુધી ચાલુ રહે તો સંઘ લોક સેવા આયોગની પૂર્વ મંજૂરી પણ ફરજિયાત છે. તેનું ઉદ્ધંધન કરતી કોઈપણ નિમણૂક કાયદા અનુસાર નિમણૂક નથી. આ નિમણૂકો માત્ર કામચલાઉ અથવા સ્થાનિક વ્યવસ્થા અથવા આકસ્મિક છે.

આર. આર. એસ. ચૌહાણ અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો (૧૯૯૫ પૂરક (૩) એસ. સી. સી. ૧૦૯) માં આ બાબત પર વિચાર કરવામાં

આવ્યો હતો અને કેડર નિયમો સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે નીચે મુજબ નોંધવામાં આવી હતી:

"આ નિયમો દર્શાવે છે કે જ્યારે નિયમ ૮ જરૂરી છે કે દરેક કેડરની જગ્યા કેડર અધિકારી દ્વારા ભરવામાં આવે, ત્યારે નિયમ ૯ અમુક સંજોગોમાં પ્રતિબંધ દૂર કરે છે અને કેડર અધિકારી ન હોય તેવી વ્યક્તિ દ્વારા કેડરની જગ્યા ભરવાની મંજૂરી આપે છે, જો કે સંબંધિત રાજ્ય સરકાર સંતુષ્ટ હોય કે (i) ખાલી જગ્યા ત્રણ મહિનાથી વધુ સમય સુધી રહેવાની શક્યતા નથી, અથવા (ii) ખાલી જગ્યા ભરવા માટે કોઈ યોગ્ય કેડર અધિકારી ઉપલબ્ધ નથી. જો નિમણૂક નિયમ ૯ના પેટા-નિયમ (૨) અનુસાર ત્રણ મહિનાથી વધુ સમય માટે હોય તો રાજ્ય સરકારે આવી નિમણૂક કરવાના કારણો સાથે કેન્દ્ર સરકારને તાત્કાલિક જાણ કરવી જરૂરી છે અને નિયમ ૯ના પેટા-નિયમ (૩) હેઠળ આવા અહેવાલની પ્રાપ્તિ પર કેન્દ્ર સરકાર નિર્દેશ આપી શકે છે કે રાજ્ય સરકાર આવી વ્યક્તિની નિમણૂકને સમાપ્ત કરશે અને તેને કેડર અધિકારીની નિમણૂક કરશે અને જ્યાં આવા નિર્દેશ આ રીતે જારી કરવામાં આવે ત્યાં રાજ્ય સરકારે તેને અમલમાં મૂકવો જરૂરી છે. એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં કેડરનું પદ કેડર અધિકારી ન હોય તેવી વ્યક્તિ દ્વારા છ મહિનાથી વધુ સમયગાળા માટે ભરવામાં આવે તેવી શક્યતા હોય, નિયમ ૯ના પેટા-નિયમ (૪) માં વધુમાં જરૂરી છે કે કેન્દ્ર સરકાર આ પદ ભરવા માટે કોઈ યોગ્ય કેડર અધિકારી ઉપલબ્ધ નથી અને સંઘ લોક સેવા

આયોગ દ્વારા આપવામાં આવેલી સલાહના પ્રકાશમાં સંબંધિત રાજ્ય સરકારને યોગ્ય નિર્દેશો આપી શકે તેવા કારણો સાથે સંઘ લોક સેવા આયોગને સંપૂર્ણ તથ્યોની જાણ કરશે. નિયમ ૧૦ જણાવે છે કે કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી વિના કેડરનું પદ ખાલી રાખવામાં આવશે નહીં અથવા છ મહિનાથી વધુ સમય માટે સ્થગિત રાખવામાં આવશે નહીં અને રાજ્ય સરકારે ઉપરોક્ત નિયમના ખંડ (એ) થી (ડી) માં નિર્દિષ્ટ બાબતોના સંદર્ભમાં કેન્દ્ર સરકારને અહેવાલ આપવો જરૂરી છે.

સૈયદ ખાલિદ રિઝવીના કેસ (ઉપરોક્ત) અને આર. આર. એસ. ચૌહાણના કેસ (ઉપરોક્ત) માં જે કહેવામાં આવ્યું છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, કેટના ચુકાદામાં દખલગીરીની બાંધધરી આપવા માટે કોઈ નબળાઈ નથી.

અનિવાર્ય પરિણામ એ અપીલની બરતરફી છે જે અમે ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના નિર્દેશિત કરીએ છીએ.

આર. પી.

અપીલ રદ કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.